

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.V. 20.821/2014/10.szám

A Kúria Dr. Kovács Kázmér Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Kovács Szabolcs ügyvéd) által képviselt felperesnek Dr. Szilágyi Anna Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Szilágyi Anna ügyvéd) által képviselt alperes ellen üzemeltetési díj megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszék előtt 14. G. 42.202/2011. számon megindított perében a Fővárosi Ítéltáblán hozott 16. Gf. 40.507/2013/4. számú jogerős ítéletével szemben az alperes 34. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelme és a felperes 2014. szeptember 25. napján benyújtott felülvizsgálati ellenkérelme folytán meghozta a következő

Í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen a felperesnek 15 nap alatt 1.000.000 (Egymillió) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint térítsen meg az államnak felhívásra 3.500.000 (Hárommillió-ötszázezer) Ft felülvizsgálati illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

Az alperes 2001. március 13.-án a felperessel és más budapesti önkormányzatokkal az önkormányzatok „parkolás-gazdálkodási rendszerének üzemeltetésére” szerződött. Az alperes a szerződésben arra is kötelezettséget vállalt, hogy a közterületek parkolás céljára történő használatával kapcsolatos feladatok ellátására gazdasági társaságot alapít. A létrehozandó gazdasági társaság feladata lesz a parkolóhelyekhez jegykiadó automaták telepítése, „az üzemeltetés megkezdéséhez szükséges forgalomtechnikai munkák elvégzése, a hatósági engedélyek beszerzése, és a központi infrastruktúra kiépítése a folyamatos üzemeltetéshez szükséges munkaszervezet létrehozásával”. A szerződés szerint a parkolási díj, az időtúllépés miatt járó díjkülönbözet és a pótdíj beszedésének joga az alperest illeti meg. Az alperes fix összegű

alapidíjat és a parkolóhelyek kihasználtsági fokától függően az alapidíjon felül a díjbevételek meghatározott arányos részét köteles az önkormányzatoknak megfizetni. A szerződés határozott, 2009. szeptember 24-ig terjedő időre jött létre. A szerződés megszűnésekor 2009. szeptember 24.-én a felperes és az alperes abban állapodtak meg, hogy a parkolási rendszer üzemeltetésére kiírt közbeszerzési eljárás befejezéséig a megszűnt szerződés feltételei szerint az alperes továbbra is „üzemeltetheti a parkolási rendszert”. Ezt az újabb szerződést a felek bármelyike jogosult volt 60 napos felmondási határidővel felmondani. A felperes a felmondási jogával élve 2011. február 14.-én felmondta a szerződést. Az alperes ezt követően elkészítette az elszámolást. Az elszámolás szerint alperesnek 2009. július 17-től 2010. július 16-ig tartó időszakban 81.545.391 Ft, 2010. novemberében 9.789.502 Ft, 2010. decemberében 5.981.264 Ft üzemeltetési díj tartozása keletkezett. A felperes az elszámolást elfogadta s annak megfelelően összesen 97.316.157 Ft követeléséről 3 számlát állított ki. Az alperes a számlákat a fizetési határidőben nem egyenlítette ki, ezért a felperes 2011. május 5.-én és 9.-én kelt leveleiben fizetési felszólítást küldött neki. Az alperes a fizetési felszólításra válaszolva közölte, hogy a felperes követelésével szemben díjleszállítási igényt kíván érvényesíteni, mert a még be nem hajtott díjkülönbözetet és pótdíjat ezeknek a díjnak a mértékét szabályozó fővárosi közgyűlési rendeletek alkotmányellenessége miatt már nem szedheti be.

A felperes keresetében az alperest 97.316.157 Ft és kamatai megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A keresettel szemben beszámítási kifogást terjesztett elő és 198.786.027 Ft megfizetése iránt viszontkeresetet indított. Arra hivatkozott, hogy az Alkotmánybíróság 2011. május 4.-én közzétett határozatával megsemmisítette a Közgyűlés parkolási díjak mértékét szabályozó 2005. június 30-ig hatályos 38/1993. Főv. Kgy. rendeletének 27. § és 28. §-át és a 19/2005. Főv. Kgy. számú rendeletének 2009. május 31. napjáig hatályos 41. § (2) bekezdését és 53. §-át, emiatt a 2009. május 31.-e előtt esedékessé vált parkolási díjkülönbözetek és pótdíjak peres úton behajthatatlanná váltak. Ezek a díjkülönbözetek és pótdíjak, valamint a beszédésük érdekében kiadott költségek összesen 296.102.184 Ft-ot tesznek ki. A díjigényeinek érvényesíthetőségéért a felperest szavatossági felelősség terheli. A választható szavatossági jog pedig a perbeli ügylet természetéből eredően csak az árleszállítás lehetett.

Az elsőfokú bíróság az alperest 97.316.157 Ft és kamatai megfizetésére kötelezte; a viszontkeresetet elutasította. Ítéletét a következőkkel indokolta:

A felperes követelését az alperes sem jogalapjában sem

összegszerűségében nem vitatta. A tartozását a perindítás előtt tartozáselismeréssel meg is erősítette. A felek között olyan atipikus szerződés jött létre, amely tartalmánál fogva a Ptk. 452. §-ában szabályozott haszonbérleti szerződéshez áll a legközelebb. A haszonbérleti szerződés tárgya nem csak dolog, hanem jog is lehet. A haszonbérleti díj, amiként mezőgazdasági haszonbérlet esetén a termés bizonyos hányada, a jog hozadékának meghatározott része is lehet. A felperes a tulajdonában lévő közterületi parkolóhelyek hasznai szedésének jogát engedte át időlegesen az alperesnek pénzbeni ellenszolgáltatás fejében. Az alperes által fizetendő ellenszolgáltatás részben fix összeg, részben a díjbevétel meghatározott hányada volt. A Ptk. 311. § (1) bekezdése értelmében a hibás teljesítésre vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha a kötelezettség nem dolog szolgáltatására irányul. Az alperes a viszontkeresetével a Ptk. 306. § (1) bekezdésén alapuló árleszállítás szavatossági jogot kívánt érvényesíteni. A díjak leszállítását 2007. szeptember 1. és 2009. május 31. közötti időszakra járó díjak vonatkozásában kérte. A Ptk. 308. § (1) bekezdése értelmében a jogosult szavatossági jogait a teljesítéstől számított 6 hónapos elévülési idő alatt érvényesítheti. A Ptk. 308. § (2) bekezdése szerint, ha a jogosult igényét menthető okból nem tudja érvényesíteni, így különösen, ha a hiba jellegénél vagy a dolog természeténél fogva 6 hónap alatt nem volt felismerhető, szavatossági jogait a teljesítéstől számított 1 évig, tartós használatra rendelt dolog esetén 3 évig érvényesítheti. A Ptk. 308. § (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy a jogosult a szavatossági jogait ugyanebből a jogviszonyból eredő követeléssel szemben kifogásként a határidők letelte után is érvényesíthesse. A Ptk. 297. § (2) bekezdése a szavatossági jogok kifogásként való érvényesíthetőségét is korlátozza. A beszámítható ellenkövetelés ugyanis kifogásként is csak akkor érvényesíthető, ha a beszámítandó ellenkövetelés a követelés keletkezésekor még nem évült el. A szavatossági jogok érvényesítésére megállapított 6 hónapos elévülési idő annak az időszaknak az utolsó napjától, amelyre az alperes árleszállítást igényelt 2009. november 30.-án eltelt. A szavatossági jogok érvényesítésére megállapított 6 hónapos határidőre is vonatkozik az elévülés nyugvásának a Ptk. 326. § (2) bekezdésében foglalt szabálya, ezért az elévülési határidő leteltét követően a határidő nyugvása folytán még rendelkezésre álló határidő 3 hónap. Ha a 109/2009.(XI.18.) AB határozat megjelenéséig, 2009. november 18-ig az elévülés nyugodott volna is, az elévülés a nyugvás megszűnésétől számított 3 hónap elteltével 2010. február 18.-án mindenképpen bekövetkezett. A felperes követelése 2011. január 18.-án, 2011. május 1-jén, és 2011. május 31.-én tehát az alperes szavatossági jogának elévülését követően váltak esedékessé, így a Pp. 297. § (2) bekezdése kizárta az alperes szavatossági igényének érvényesíthetőségét, mert a felperes a haszonbér követelése esedékessé válásakor az alperes szavatossági jogai már elévültek. A viszontkeresetét az alperes

2012. március 23.-án terjesztette elő, ekkor azonban már nem csak az elévülési, hanem a szavatossági jogok érvényesítésére megállapított 1 éves jogvesztő határidő is eltelt. Minthogy az alperes sem a kifogással, sem a viszontkeresettel érvényesített igényének elévülés miatt bírósági úton a Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében már nem szerezhette érvényt, a felperes követelésekben marasztalni, a viszontkeresetét pedig elutasítani kellett.

Az alperes beszámítási kifogása és viszontkeresete akkor is alaptalan lett volna, ha azokat a bíróság érdemben elbírálhatta volna. Szavatossági felelősség az esetben terheli a kötelezettet, ha a hiba már a teljesítéskor is fennállott. Az alperes a felperes szolgáltatásának hibáját abban jelölte meg, hogy az alkotmánybírósági határozat kizárta a 2007. szeptember 1. és 2009. május 31. napja között keletkezett parkolási díjkülönbözet és pótdíjköveteléseinek érvényesíthetőségét, ennek folytán a hasznok szedésére vonatkozó joga csorbult. Az alkotmánybírósági határozat a felperes teljesítését követően született, ezért a Ptk. 305. § (1) bekezdése alapján a felperest az utóbb fogyatékosná vált szolgáltatásokért szavatossági felelősség nem terhelheti. Abban az időszakban, amelyben az alperes az őt terhelő díjfizetési kötelezettség mérséklését kéri az Alkotmánybíróság által megsemmisített fővárosi közgyűlési rendelet hatályban voltak, azok utólagos alkotmányellenessé nyilvánítása, és megsemmisítése nem minősül a felperesi szolgáltatás hibájának. Az alkotmánybírósági határozat egyik félnek sem felróható lehetetlenülést eredményezett, annyiban amennyiben a meghozataláig még be nem szedett parkolási díjkülönbözetek és pótdíjak érvényesíthetőségét kizárta. A szerződés maradéktalan teljesíthetőségének utólagos lehetetlenné válása a Ptk. 312. § (1) bekezdése alapján a szerződés részleges megszűnésével járt. Az alperes igénye tartalmát tekintve nem is a pénzbeli ellenszolgáltatásának leszállítására irányuló szavatossági igény, hanem kártérítési követelés. Az alperes ugyanis nem az általa fizetendő üzemeltetési díj hibával arányos csökkentését kéri, hanem a be nem szedhető parkolási pótdíjak felperes általi megtérítését, ami nem árleszállítást jelent, hanem a Ptk. 310. §-án alapuló, hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti igénynek minősül. Ezt támasztja alá az is, hogy a 2007. szeptemberétől 2009. májusáig tartó időszakban az alperes 287.381.320 Ft üzemeltetési díjat fizetett a felperesnek s ehhez képest „díjleszállításként” a befizetett üzemeltetési díjat meghaladó összeget 296.102.184 Ft-ot kíván beszámítással és viszontkeresettel érvényesíteni. Az alperes kártérítés címén azonban igényt érvényesíteni a bíróság külön felhívása ellenére sem kívánt, ezért a Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében az alperes beszámítással és viszontkeresettel érvényesített követelése kártérítési követelésként nem volt elbírálható.

A másodfokú bíróság az alperes fellebbezése folytán meghozott jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletet a per főtárgya tekintetében helyes indokainál fogva helybenhagyta, a perköltségre vonatkozó rendelkezését megváltoztatta és az alperest terhelő perköltség összegét leszállította. Az alperes fellebbezése kapcsán rámutatott, hogy az alperes az elsőfokú bíróság felhívására kifejezetten és határozottan úgy nyilatkozott, hogy a 2007. szeptember 1-től 2009. május 31-ig tartó időszakra kíván igényt érvényesíteni, majd ezt az időszakot kétszer is módosítani kívánta. Végül a hibás teljesítéssel érintett időszakként a 2001. június 1-től 2009. szeptember 24-ig tartó időszakot jelölte meg és a viszontkeresettel érvényesített követelését 317.230.293 Ft-ra emelte fel. Az elsőfokú bíróság a beszámítási kifogás a viszontkereset „változtatást” megalapozottan utasította el hivatalból a Pp. 147/A. § (4) bekezdése alapján a Pp. 147/A. § (2) bekezdésében foglalt feltételek hiányában. Hangsúlyozta, hogy a Ptk. 308. § (2) bekezdése értelmében az egy éves jogvesztő határidő letelte után szavatossági igényt nem lehet érvényesíteni. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság az alperes által megjelölt jogcímhez kötve volt, ezért az alperes követelését mint kártérítési igényt nem bírálhatta el.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében -annak tartalma szerint- a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a beszámítási kifogásának, valamint a viszontkeresetének helytadó ítélet meghozatalát kérte. Kifogásolta, hogy a módosított beszámítási kifogását és viszontkeresetét az elsőfokú bíróság nem bírálta el, mert a módosítást a Pp. 147/A. §-a értelmében meg nem engedettnek tartotta. Előadta, hogy a beszámítási kifogását 2011. július 5.-én kelt levelével közölte a felperessel. A szerződés 2011. április 17-ig volt a felek között hatályban; az ellenköveteléseinek elévülési ideje a szerződés megszűnésével kezdődött. A követelése egyébként is az egy éves jogvesztő határidőn belül érvényesíthető volt. Ez a határidő pedig a viszontkeresete 2012. március 23.-ai tárgyaláson történt előterjesztésekor még nem telt el.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy abban az időszakban, amelyben ő az alperes állítása szerint hibásan teljesített, az alperes közel 300.000.000 Ft-ot utalt át a részére, és a parkolási pótdíj iránt egy pert sem indított. Az elszámolás alapját az alpereshez ténylegesen befolyt parkolási díjak és pótdíjak képezték; az alperes az általa beszedett parkolási díjakhoz és pótdíjakhoz mért összeg átutalásával teljesítette a vele szemben fennálló kötelezettségét. Hibás teljesítésről mindezért nem lehet szó. Az alperes valójában nem is szavatossági, hanem kártérítési igényt érvényesített. A kártérítési felelősség megállapíthatóságának feltétele a felróhatóság; ő azonban felróható

magatartást nem tanúsított, ezért kártérítési felelősség sem terhelheti. Téves az alperes elévülési idők számításával kapcsolatos álláspontja is; az elévülés ugyanis nem a szerződés megszűnésével 2011. április 27. napjával, hanem a teljesítés napjával vette kezdetét. Téves az alperesnek az az álláspontja is, hogy a jogvesztő határidő 326. § (2) bekezdésének rendelkezésénél fogva nyugodhat és ezáltal meghosszabbodhat. Az alkotmánybírósági határozatok csak a pótdíjak peres úton történő követelhetőségét zárták ki, a pótdíjakat azonban az alperes részben behajtotta peren kívül. Az a körülmény, hogy az Alkotmánybíróság a parkolási pótdíjak felszámításának alapjául szolgáló fővárosi közgyűlési rendeleteket az üzemeltetési szerződés megszűnését követően megsemmisítette, nem minősül az ő hibás teljesítésének. A megsemmisített jogszabályokat az alperes is ismerte és alkalmazta is, mert a pótdíjakat beszedte és azokkal túlnyomórészt el is számolt.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak jogszabálysértés esetén teszi lehetővé. A jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

Az alperes a 2007. szeptember 1. és 2009. május 31. közötti időre kért „árleszállítást”. Ezt az igényét kifogással és vizontkeresettel érvényesítette. Utóbb a felperes hibás teljesítésével érintett időszakot 2001. július 1-től 2009. szeptember 24-ig tartó időtartamban jelölte meg. A Pp. 147/A. § (1) bekezdése értelmében, ha a jogi képviselőt kötelező, beszámítási kifogást az első tárgyalást követő 30 napon belül lehet előterjeszteni. A Pp. 147/A. § (2) bekezdése szerint ezt követően a beszámítási kifogást és a vizontkeresetet csak ez esetben lehet módosítani; ha a felperes a keresetét megváltoztatja. A felperes a per során keresetét nem változtatta meg, ezért az első tárgyalást követő 30 nap eltelte után a beszámítási kifogás és a vizontkereset módosítására már nem volt lehetőség, ezért az elsőfokú bíróság helytálló jogi álláspontot elfoglalva tagadta meg az alperes módosított beszámítási kifogásának és a vizontkeresetének érdemi tárgyalását és vizsgálta csak az eredeti beszámítási kifogásában és vizontkeresetében megjelölt időszakban a felek magatartásának szerződésszerűségét. 2007. szeptember 1. napja és 2009. május 31. napja között az alperes a szerződésnek megfelelően szedhette be a parkolási díjakat és pótdíjakat. A felperessel szemben fennálló fizetési kötelezettségének és a bevételei szerződésben meghatározott hányadának felperes részére történt átutalásával tett eleget. A felperes tehát nem jutott magasabb összegű ellenszolgáltatáshoz mint amennyi az alperes bevételeihez igazodóan jogosan megillette. Az alperest árleszállítás akkor illette volna meg, ha nem a bevételei

szerződésben meghatározott hányadát fizette volna, hanem annál többet. Az Alkotmánybírósági határozatot 2009. november 18.-át követően az addig be nem fizetett parkolási pótdíjak peres úton való érvényesíthetőségét szüntette meg. A felperes lényegében az abból eredő veszteségének pótlását kérte, amely annak folytán keletkezett, hogy a parkolási pótdíjfizetési kötelezettségének teljesítését megtagadó személyekkel szemben a követelésének már nem szerezhethett érvényt. Ez az igény azonban veszteség pótlására és nem csökkent értékű szolgáltatáshoz igazodó ellenszolgáltatás megállapítására irányuló igény volt, hanem tartalmát tekintve, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, kártérítési igény. A keresetlevélben előadott tényállás jogi minősítése a bíróság feladata. A bíróság a fél által tévesen megjelölt jogcímhez a Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében nincs kötve, a keresetet annak tartalma szerint kell elbírálnia. Mivel az alperes követelése, az igény megalapozásául előadott tényállást tartalma szerint minősítve kártérítési követelés volt, nem volt akadálya a kártérítési követelésként történő elbírálásának annak ellenére sem, hogy az alperes külön felhívás ellenére sem volt hajlandó követelését kártérítés jogcímére alapítani. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét az érvényesített követelést valójában kártérítési követeléssé minősítve is elbírált. Ítéletének indokolásában ugyanis helyesen kifejtette, hogy a felperes követelése a Ptk. 310. §-án alapuló, hibás teljesítéssel okozott kár megtérítése iránti követelésként is alaptalan volt. A felperes a szerződést a perbeli időszakban mindvégig megfelelően teljesítette. A díjakat az alperes az akkor még hatályos fővárosi önkormányzati rendeletben foglaltaknak megfelelően beszédhette. Az, hogy a parkolási díjak mértékét szabályozó fővárosi önkormányzati rendeleteket utóbb az Alkotmánybíróság megsemmisítette nem tekinthető a felperesnek felróható jogellenes magatartásnak. Minthogy az alperes igénye nem szavatossági, hanem kártérítési igény volt, nincs jelentősége annak, hogy az alperes a szavatossági jogok érvényesítésére megállapított elévülési és jogvesztő határidőket megtartotta-e vagy sem, ezért a Kúria csupán megjegyzi a következőket:

A szavatossági kifogás a kötelezett jogainak érvényesítését kizáró azon alapuló kifogás, hogy a kötelezettet az általa érvényesíteni kívánt jogok nem illetik meg. A beszámítási kifogás a szemben álló jogos követelést megszüntető kifogás. Az alperes árleszállítást kért, tehát szavatossági jogot kívánt érvényesíteni. A Ptk. (1959. évi IV. tv.) 308/C. §-a egyezően a Ptk. korábban hatályos 308. § (4) bekezdésével, szavatossági jogok kifogásként való érvényesítésére az elévülés Ptk. 324. - 327. §-aiban foglalt általános szabályaitól eltérő külön szabályozást tartalmaz: a Ptk. 308/C. § értelmében a szavatossági jogok a kötelezett által hibásan teljesített szerződésből eredő igényekkel szemben kifogásként határidő nélkül bármikor érvényesíthetőek. Az esetben tehát, ha az alperes igénye valóban szavatossági igény lett volna,

annak érvényesítését az elévülés nem zárta volna ki.

A Kúria mindezért a fentebb kifejtettekre is tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes felülvizsgálati perköltségét és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az államnak megtéríteni.

Budapest, 2014. október 8.

*Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke Dr. Szűcs József s.k. előadó
bíró Dr. Madarász Anna s.k. bíró*

A kiadmány hitelül:

tisztviselő